

УДК 373.091.12.011.3-051:05.336.2

О.М. Гнатів

магістрантка факультету педагогіки і психології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, oksanagnativ96@gmail.com

УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Сучасні європейські освітні тенденції висувають нові вимоги до професійної компетентності вчителів. Однією із ключових у структурі професійної компетентності вчителів є соціально-психологічна компетентність, адже її недостатня розвиненість спричиняє непорозуміння з учнями, колегами по роботі, односторонність сприйняття іншої людини, виникнення психологічних бар'єрів і конфліктів у педагогічному спілкуванні.

У науковій літературі соціально-психологічну компетентність визначено як здатність ефективно взаємодіяти з людьми в системі міжособистісних взаємин. Вона охоплює вміння орієнтуватися у соціальних ситуаціях, правильно визначати особистісні особливості й емоційний стан інших людей, обирати адекватні способи спілкування й реалізувати їх у процесі взаємодії [1].

Науковець Л. Орбан-Лембрик [4] *соціально-психологічну* компетентність трактує як важливий складник соціально-психологічної структури особистості, її внутрішню властивість і регулятор поведінкових проявів людини. Розвиток і становлення соціально-психологічної компетентності розглядається в єдності внутрішньої психічної й зовнішньої практичної діяльності: з одного боку, соціально-психологічна компетентність особистості проявляється, формується і розвивається в соціумі, з іншого, – соціальне середовище значною мірою визначається особистими інтерактивними, перцептивними можливостями та комунікативними якостями індивіда.

На думку Л. Лепіхової [2], складниками соціально-психологічної компетентності є соціально-психологічні властивості

особистості: соціальний інтелект, адаптивність до соціальної ситуації, особистісна гнучкість, вербальний інтелект, м'яка домінантність як керівництво ситуацією, соціальна сміливість, ініціатива у контактах, впевненість у собі, успішність у житті

Соціально-психологічна компетентність учителя передбачає адекватність у сфері міжособистісного сприйняття і взаємодії, охоплює вміння спілкуватися, пізнавати учнів, їх індивідуальні особливості, налагоджувати конструктивні взаємини з учнями, їх батьками, колегами по роботі [3, с. 29].

Управління розвитком соціально-психологічної компетентності вчителя необхідно розглядати у контексті здійснення ним педагогічної діяльності як процес визначення стратегії і тактики досягнення заданого кваліфікаційного рівня, прогнозування професійного зростання і самореалізації. Це дасть змогу планувати і реалізовувати управління процесом розвитку цього виду компетентності через управлінський супровід, що передбачає науково-методичну підтримку та адміністративний контроль і моніторинг.

Оптимальними технологіями й методами для розвитку соціально-психологічної компетентності є метод проектів, модельний метод (ділові й рольові ігри) і психологічні тренінги.

Метод проектів сприяє: розвитку здатності до рефлексивної оцінки запланованих і досягнутих результатів, ставити мету й вибирати засоби її досягнення, планувати результат, аналізувати, коректувати; здатності брати на себе відповідальність у прийнятті рішень; розвитку вмінь працювати в команді, успішно взаємодіяти. Ділові й рольові ігри дають змогу програвати різні соціальні ролі, пізнавати інших і себе, виявляти власні можливості і ресурси щодо створення сприятливого психологічного клімату в учнівському колективі, розвивати здатність покладатися на суб'єктивні оцінки і йти на помірний ризик під час взаємодії у модельній (штучно створеній) ситуації. Психологічні тренінги спрямовуються на розвиток перцептивних, комунікативних, інтерактивних можливостей учителів, а також на подолання дисбалансу в міжособистісних взаєминах.

Використана література

1. Єрмаков І. Педагогіка життєтворчості: орієнтири для XXI століття. *Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство*: наук.-метод. зб. К.: Контекст, 2000. С. 58–72.

2. Лепіхова Л. А. Соціально-психологічна компетентність у цілеспрямованій поведінці особистості. *Практична психологія та соціальна робота*. 2006. № 2. С. 65–69.

3. Мешко Г. М. Вступ до педагогічної професії: навчальний посібник. К. : Академвидав, 2010. 200 с.

4. Орбан-Лембрик Л. Е. Компетентність особистості як соціально-психологічний феномен. *Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія*. Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ, 2007. № 12. Ч.1.

УДК 37.014.3(477)-048.76(043.2)

О.М. Horishna

Postgraduate student of the department of management of the educational institution and pedagogics of higher schools University of Management Education, *gorishna83@gmail.com*

**TRENDS OF CHANGE MANAGEMENT IN
EDUCATIONAL PROCESS IN CONTEXT OF IDEAS OF
THE NEW UKRAINIAN SCHOOL**

European integration processes make the educational community to design the new face of Ukrainian education, in particular, look for innovative features for institutions of general secondary education that would meet modern civilizational challenges. Modernization of education, changes in the context of which are declared in a number of documents, cause the attention of scientists to the changes as an object of management.

As stated in the White Book of National Education of Ukraine, Ukrainian education in the context of modern changes should prepare a person for life in an information society, form innovative thinking, introduce pedagogical methods for involving the student in active cognitive activity [2, с.141]. V.G.Kremen emphasizes that «modernizing education, we have to answer a number of questions in a new way: what to teach, how to teach, what to teach, how much to teach ... » [6].

In world management, such an industry as change management is sufficiently developed and represented by a number of such authors as